

група студентів і професорів, які незабаром заснували Кембриджський університет, який виник у 1209 році за зразком Паризького університету. Перший коледж у Кембриджі відкрився в 1284 році.

Засновником Сорбонни, як одного з колегіумів Паризького університету, вважається Робер де Сорбон, французький богослов та духівник Людовика IX. Заснування Сорбонни було підтверджено папською булою папи Климента IV в 1268 році. Спершу Сорбонна існувала як інтернат для незаможних студентів богословів, проте завдяки великим жертвам та відомим вченими, що тут викладали Сорбонна ставала дедалі престижнішим науково-освітнім закладом. У Сорбонні проходили засідання богословського факультету Паризького університету, тож з XV століття сам факультет стали називати Сорбонною. Із цим закладом пов'язують численні рішення, що визначили характер католицизму у Франції та інших країнах Європи.

Університети, в своїй довгій історії, стали місцем, де зустрічаються традиції минулого і вимоги сучасності. З плином часу університети зазнавали змін, втілюючи нові ідеї та розвиваючи наукові напрями. Сучасні університети не лише передають знання, вони стали надзвичайно цінним культурним та історичним надбанням. Таким чином, університет залишається не лише місцем навчання, але й центром, що формує інтелектуальну та культурну сутність сучасного світу.

Остахов Дмитро Олегович
Науковий керівник – доктор пед. наук, проф. Дроздова І.П.
Державний біотехнологічний університет

ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Культура людського спілкування – надзвичайний і найскладніший феномен комунікації, від якого залежить культура особистості. Це сукупність моральних норм, принципів і правил, без чого неможливо регулювати як поведінку, так і взаємодію суб'єктів, зокрема в педагогічній діяльності викладача. Недостатність і недосконалість умінь і навичок людського спілкування, взаємодії в професійній діяльності, педагогічній взаємодії викладача і студента призводить до знецінення морального в людині і, зрештою, розладу духовного життя як цілісної суб'єктної самореалізації.

Основу сучасного освітнього простору має складати виховання толерантності, що передбачає побудову взаємоповаги через взаєморозуміння, взаємоповагу, співпрацю, що є запорукою соціальної і міжнаціональної стабільності. Виховання толерантності дає змогу пізнання культури різних народів, створюючи таким чином основу цивілізованих стосунків.

Потреба підвищення рівня толерантного ставлення є характерною ознакою сьогодення і в галузі професійної педагогічної діяльності. Безперечно, педагогіка вищої школи здатна забезпечити науковий підхід до сучасного

навчального процесу на принципах толерантності, виявити найбільш оптимальні форми, методи, засоби виховання толерантності в особистості у вищій школі.

Формування і розвиток особистості, активна і творча професійна діяльність неможлива без толерантності в людських стосунках, тому її виховання для підростаючого покоління є першочерговим завданням, про що зазначено в Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (2015), Указі Президента України «Про основні напрями реформування вищої освіти України», напрямах державної політики в галузі виховання студентської молоді. Це схарактеризовано в Законі України «Про освіту», Національній доктрині розвитку освіти, Концепції Нової української школи (2016), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018), Концепції національного виховання тощо, а також у дослідженнях багатьох вітчизняних науковців.

Державні документи і праці вчених щодо проблем виховання, зокрема й з питань виховання толерантності, визначають провідне значення і роль в суспільстві, що надається різнобічно розвиненій особистості, її професійному самовизначенню, самореалізації, самоствердженню в життєвих ситуаціях щодо глобальних загальнолюдських і національних цінностей. Тому виховні аспекти підготовки майбутнього фахівця передбачають широке залучення гуманного і морального в «формуванні особистості гуманістичного типу, справжнього інтелігента, здатного не тільки професійно, а також творчо й цілісно підходити до розв'язання завдань соціального й фахового змісту» [1].

Термін «педагогічна толерантність» нині в педагогічній діяльності набуває широкого розповсюдження, що містить в своєму значенні прояв емпатії, прийняття студента з метою довірливого спілкування, націленого на гуманний розвиток особистості. Толерантність формує активну позицію як викладача, так і студента у здатності до конструктивного співробітництва. Толерантність стає стійкою професійно-психологічною позицією педагога, наповнює його систему переконань щодо себе та інших учасників освітньої взаємодії, це поведінка в соціумі, що виявляється як прояв високих людських якостей у різноманітних нестандартних ситуаціях.

Педагогічна толерантність є складовою професійної толерантності, це базове поняття етики спілкування, відкритої взаємодії і творчого співробітництва в навчальному процесі між викладачем і студентом. Парадигма педагогічної толерантності передбачає позитивні вміння і навички викладача адекватно сприймати та оцінювати різні педагогічні ситуації, бути терпимим у вирішенні конфліктів, виявляти делікатність і педагогічний такт, ураховувати й розуміти інших, прагнення до порозуміння й відкритого й чесного діалогу.

У своїй професійній педагогічній діяльності викладач має керуватися провідними принципами людських взаємодій на засадах гуманізму і толерантних міжособистісних відносин, для подолання внутрішньої

агресивності, зокрема політичної, соціальної, релігійної, адже нетерпимість – це одне з найскладніших масштабних протиріч сучасності і веде до гострого протистояння, руйнує взаємоповагу і призводить до негативної зміни системи людських відносин.

«Проблема виховання толерантності мусить об'єднати різних людей, насамперед фахівців різних напрямів і рівнів – психологів, педагогів, вихователів, керівників, лідерів і рядових фахівців, а також представників різних вікових груп (дітей і підлітків, дорослих та молодь), людей різних країн, національностей, конфесій, гендеру» [2, с. 114].

Важливість виховання толерантності в сучасних студентів зумовлена ступенем залучення майбутнього фахівця в духовне життя світової спільноти шляхом якісного виконання ним своїх професійних обов'язків у суспільному розподілі праці, що передбачає правила адекватної поведінки у професійному середовищі і в суспільстві загалом, розвитком їх освітньої мобільності завдяки зростанню кількості міжнародних контактів і полікультурних зв'язків. Проблема виховання толерантності з метою формування культури міжособистісних взаємин у студентів закладів вищої освіти є найбільш актуальною в умовах соціокультурного середовища для поліпшення якості життя. Адже від рівня сформованості толерантності залежить культура взаємин між людьми, ефективність розвитку тієї чи іншої сфери, країни загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.help/law/1556-VII/edition01.01.2019/>.
2. Міріманова М. Толерантність як проблема виховання. Розвиток особистості. 2002. № 2. С. 104–115.

Очеретяна Олена Іванівна
Науковий керівник – доктор філос. наук, проф. Радіонова Н.В.
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДІ

Людині в сучасному складному та багатовимірному суспільстві необхідно мати таку якість, яка сприятиме реалізації її ідей, і така якість є – критичне мислення. Уміння мислити критично, сприяє адаптації особистості постійно мінливому суспільстві. Особистість, що критично мислить здатна формулювати питання та шукати на них відповіді, формулювати свою точку зору та аргументовано її відстоювати, виявляти перевірені дані, що базуються на надійному джерелі [1, 3]. Критичне мислення сприяє розвитку таких якостей, як: допитливість, критичність, самоосвіта та самовиховання. Однією з проблем молодого покоління є низький рівень уміння отримувати достовірну інформацію та оцінювати отримані знання, а також низькі навички працювати